

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Instrvctio R. P. Bartholomæi Riccii Societatis Iesv
Theologi De Modo Recte Meditandi De Rebus Divinis**

Ricci, Bartolomeo

Mogvntiæ, 1605

6 Paradigma meditationis in pu[n]cta simul & textum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59608)

dulgentiam. Confido benignissime Saluator, te illuminaturum me, quoniam petiui, cum illuminaueris cæcum à nemine rogatus.

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

PARADIGMA MEDITATIONIS
in Puncta simul &
Textum.

C A P. VI.

Ro huius Meditationis argumento existimaui maxime idoneam fore *Orationem Christi in horto Gethsemani*, tum quia varia in ea occurrunt personæ, sermones, & facta: tum quia intra unum punctum & alterum multa se offerunt ruminanda. Diuidetur autem mote consueto in tria puncta.

¶ : O : ¶

PVN-

PUNCTVM I.

*Finita Cœna exijt Christus cum discipulis
in montem oliueti, & ingressis in hortum
dixit. Sedete hic, donec vadam il-
luc, & orem.*

INTELLECTVS inchoans discursum sic lo-
quitur. Hoc primum punctum, continet
earum actionum vnam, quæ dicuntur Ex-
ternæ, & nullum opus post se relinquunt, v-
ti est, profectio Saluatoris ad hortum Geth-
semani. Et quia est motus localis, vt perfe-
ctius intelligatur, video tria esse conside-
randa, nempe locum, vnde profectio capit,
spatium, quod conficitur, & terminum ad
quem peruenitur. Locum quidem vniuer-
salem, vnde disceditur, video esse urbem
Hierosolymitanam: particularem vero æ-
des, in quibus fuit cœnaculum.

LONGIVS deinde tendens Intellectus ad
indagandum causas discessus, dicit. Primum
cogito eum vrbe excessisse, vt Iudæ, Iudæis
que animam adderet ad se capiendum, ex-
ploratum enim erat illos ægrè id molituros
publicè in vrbe propter tumultum populi.
Ex cœnaculo deinde credo discessisse, tum
quia

quia non videbatur conueniens, vt in illo comprehenderetur, vbi tam sublimia peregerat mysteria, tum ne damno aliquo afficeret hospitem, à quo tanta beneuolentia erat exceptus.

Hoc discursu mota voluntas ait. Propono me diuina adiuuante gratia omnes actiones meas etiam pias & sanctas, quas in meum vel proximorum commodum exercebo, ea cautela & modo instituturum, vt neq; de bona meæ personæ existimatione aliquid detrahā, neq; proximo vllam damni, scandali, vel querimoniæ occasionē præbeā.

Migrans deinde intellectus ad secundum dicit, totum viæ spatium à Christo confectum vsq; ad hortum vocari *torrentem Cedron* quæ vox significat, *obscurum*. Decurabat enim hic torrens in ima valle, quæ est intra montem Oliueti, & collem supra quæ exstat Vrbs ipsa quæ vallis quoniam angusta est, depressa, & arboribus densa vmbrosum & obscurum transitum efficiebat. Neq; existimo à Christo institutum illac transitum fortuito, aut fortuito id ab Euangelista narratum, sed aeterna Dei prouisione, nimirum ad præfigurandam obscuram mortificationem sacræ Domini passionis, cui mox initium dandum erat.

Atque

2. Reg. 15. Atq; hic Memoria ait. Occurrit mihi hic transitus à rege Dauide per hunc ipsum torrentem quondam factus, quando fugiebat suam filium Absolonem: nec enim dubium est, hunc illius typum exitisse.

Ad tertium vero transiens Intellectus, nepe ad profectiois terminum, dicit. Primus, & magis vniuersalis termini locus est mons

Luc. 29. Oliueti, vt refert S. Lucas, *Et egressus ibat secundam consuetudinem in montem Oliueti.* Particularis vero est villa Gethsemani, qua voce intelligo designari *Vallem pinguem*, quia eius terra erat fecunda & fertilis. Cōgruenter autem teste S. Hieronymo, voluit Dominus in hac valle comprehendi, loco pascendis pinguibus tauris idoneo, à quibus erat capiendus, vnde apud Psalmistam

Psal. 21. dicit. *Tauri pingues obsederunt me.* Denique video magis particularē locum, fuisse hortū in dicta valle situm Vbi discurrens Intellectus ait: Sicut in horto ab Adamo terreno datum est nostræ ruinae principium per delectationem, sic secundus Adamus & coelestis reparationi nostræ initium dare voluit in horto per suam passionem.

Quare mota voluntas, Propono, inquit, me, quoties cogitatio subdit ad eūdi hortos, aliāue loca, recreandi animi causa, operam daturum.

daturum vt in mentem quoque veniat trifticia, quam Chriftus perpeffus eſt in horto.

Conſpecta huius motus natura, intellectus tranſiens ad conſiderationem circumſtantiarum, initium facit à Fine, dicens. Eū non alium credo eſſe, quam in horto oraret. Vnde colligo, voluntatem dicere, ſe tanta moderatione cibum velle mihi porrigere, vt facile & ſubito poſſim orationi vacare, vt fecit Chriftus, & docet B. Hieronymus. Altera circumſtātia eſt TEMPVVS, quod video fuiſſe nocturnum, & ideo ad ambulandum ſatis incommodum. Vbi voluntas ait. Statuo nullum laborem, nullumq; diſcrimen deſugere quocunq; tempore, modo frui poſſim hoc ſancto Meditationis exercitio.

Et quoniam omnis actio proficilicitur à ſuo Agente, intellectus eum indagans dicit. Inuenio comites itineris Chriſti fuiſſe diſcipulos, vt docet B. Ioannes, vbi intellectus. *Ioan. 18.* Video, inquit, diſcipulos ſecutos Chriſtum, licet inuitati non eſſent, vt indicant verba *Lucæ, 22.* *Secuti ſunt autem illum & diſcipuli.* Paulo ante enim promiſerant ſe cum illo iturum in carcerem, & in mortem, ſi neceſſe foret & deinde tanto amore eum proſequebantur, vt
nec

nec ad minimum momentum abesse ab eo possent. De quo facto voluntas sic loquitur. Ego etiam Apostolorum exemplo conabor tanto amoris affectu complecti omnes qui mihi imperare habent, vel aliquam mei curam gerunt, ut infixurus sim eos cordi meo velut DEI Vicarios.

Et porro procedens Intellectus dicit Audio Dominum in ingressu horti dicentem ad discipulos. *Sedete hic, donec & adam illuc, & orem Orate, ne intretis in tentationem.*

Quæ verba examinans Intellectus ait: Vox SEDERE dicta est tanquam à Patre amantissimo ad filios carissimos. iubet autem eos sedere, & non stare, aut genua ad orandum flectere, forte ut commodius quiescerent: erant enim magna tristitia obruti, eo quod metuerent breui Dominum è manibus ipsorum subripiendum, ac proinde & toto corpore languescabant. *Spiritus enim tristis*, ait Sapiens, *exsiccatur.* Deinde, quia sciebat eos breui omnes fuga dilapsuros, & ideo voluit esse viribus magis integros & recentes. Animaduerto quoque eum uti Imperandi modo, non enim dicit. Si velitis, orate, sedendo, facite quod lubet, &c.

Quo loquendi modo paternam erga suos curam

curam amplius declarat, exemplumque omnibus superioribus præbet, ut oculos sæpe in subditos coniciant, utrum re aliqua egeant, & libenter necessaria adiumenta vel solatia suppeditent, iis maximè, qui minimam sui curam gerunt, & necessaria quandoque negligunt. Deinde, ut etiam si ipsi nonnunquam ad magnam seueritatem rigoremque affecti sint, tamen non omnes promiscuè ad eam pertrahant, sed cuiusque vires & qualitates metiantur, & aliquando imbecillitati aliquorum condescendant, aut certe consilio, vel precibus ad duriora etiam præstanda, quæ tamen vocationi congruant, prudenter inducant. Denique ait Intellectus colligo ex verbis illis. *donec & a-*
dam illuc. Christum ingenti amore profecutum fuisse suos discipulos. videtur enim digito locum demonstrasse, ad quem tendebat, eiusque vicinitatem. Qua de causa adiunxit & illa alia. *Et orem* innuendo, non diu se ibi perstiturum, uti & factum est. Atque hæc satis sibi cõsiderasse de primo puncto. *RESTAT* nunc ut expendamus nonnulla verba interuenientia inter hoc & secundum punctum. Verum, prius percurrenda sunt duo verba intra primum punctum comprehensa.

Primum est, *Secundum consuetudinem*. Vbi Intellectus ait. Ex multis Euangelii locis apparere Christum sepius se eo contulisse, tum quod locus vrbi esset proximus, vt commodè sub noctem adiri posset, postquam interdium docendo se defatigasset tum quia erat solitarius, habendis precibus idoneus, non quod ipse illis opus haberet, sed vt nobis exemplum daret, qui semper opus habemus, & idè quoties commoditas suppetit, orationi vacare deberemus: nec dubito Euangelistam ea de causa dicta verba, *Secundum cōsuetudinem*, apposuisse. Quamquam nobis necesse est vt solitudini corporis, coniungamus solitudinē cordis, quam tanti facit B. Gregorius vt eam longè priore anteponat.

Quod iam ad verba attinet inter primū & secundum punctum interiecta, dicit Intellectus. Video esse hæc. *Orate ne intretis in tentationem*. Et primo cogito per tentationem hic intelligi illam patiendi, quam ipse vocauit scandalum dicens. *Omnes vos scandalum patiemini in hac nocte*. hoc est, iacturam fidei facietis, contra quam tentationem vult eos armari oratione, quæ non solum tuetur nos contra tentationes præsentēs, sed etiam impetrat ne veniant in futurum.

MEDITANDI PARS II. 371

rurum, conuenienter duabus expositioni-
 bus, quæ dictis duobus verbis inhærere vi-
 dentur. Prior est, vacate orationi, ne con-
 tingat vobis tentatio, secundum illud con-
 siliū B. Hieronymi. *Semper aliquid manib.* Hier. ep.
operare, & te semper diabolus inueniat occu- 4. ad
patum. Otiosi siquidem obnoxii sunt variis *Ruf.*
 tentationum telis. *Multa enim mala,* ait sa. *Eccles. 23.*
piens, docuit otiositas. Et. *Otium est origo o-*
mniū malorum. Posterior est, *Orate Deum*
hoc ipsum, & ne tentemini. ob periculum la-
 plus. Et hoc credo Dominum voluisse pro-
 priè indicare illis verbis. *Ne intretis in teta-*
tionem. perinde ac si dicerem alicui, *ne in-*
tres in aquas, ne illis circunderis & obruaris
 secundum illud Psalm. *Veni in altitudinem* *Psal. 68.*
maris, & tempestas demersit me.

PUNCTVM II.

Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum,
& Ioannem, eisq; dixit. Tristis est
anima mea vsq; ad
mortem.

INQVIRIT mox Intellectus causam cur
 Christus tres istos discipulos, & non
 A a 2 alios

alios secum habuerit, & dicit. Cogito primum id factum, quod plus illis, quam aliis, filius sit, vnde & alias separatim eos assumpsit, vt in excitatione filiæ archisynagogi, & in transfiguratione sua. Secundo, quia existimauit illos, quoniam in monte Thabor spectatores fuissent suæ gloriæ, constantiores fore quoque in hac contumeliosa persecutione. Tertio, quia in quolibet horum erat aliqua præeminētia S. Iacobus enim inter illos futurus erat primus Martyr. S. Ioannes prærogatiuam virginitatis vsurpaturus, & S. Petrus Ecclesiæ primum.

Deinde intellectus oculos conuertens in verba. *Tristis est anima mea* & scilicet ad mortem. Animaduerto, inquit, Euangelistas ante hæc verba præmittere ista. *Capit pauere, tadere, & mæstus esse.* Ex quibus omnibus, inquit, colligo binas actiones, quæ dicuntur, immanentes, vel internæ. Appetitus, nempe timorem & tristitiam. Quarum primo causam, secundo subiectum, tertio magnitudinem, quarto & vltimo finem inuenigabo.

Inchoans autem Intellectus discursum suum, per modum colloquii cum ipso Christo Domino, de causa dicit. Deprehendo,
mi

mi Domine eandem causam esse quæ ordinarie etiam in nobis est; eamque geminam. obiectum scilicet externum & principium internum, id est, animum. Obiectum enim quamprimum apprehensum est tanquam conueniens, vel disconueniens, vim habet commouendi affectus, & huic vis inest tales actiones producendi. Sed simul aduerto, Domine, quod in te longe alium modum causandi obtineant, quam in nobis hominibus imperfectis. Siquidem in nobis obiectum, simulatque apprehensum est, tanquam conueniens vel disconueniens, ordinariè, & certo modo quasi necessario ita concitat passiones, vt sæpenumero rationem percurrant, vnde & accidit vt eadem ratio impedire nequeat, ne exurgant, & postquam excitatæ sunt, non possit pro libito suo eas refrenare vel reprimere. Verū in te Domine, deprehendo contrarium, sola enim obiecta non habuerunt vim contristandi animam tuam, nisi anima rationis mandato ad id viam muniisset, & ideo anima verè dicitur voluntariè actum tristitiæ produxisse, vt indicauit Euangelista, cum Christum sic loquentem inducit. *Tristis est anima mea usque ad mortem non enim dixit. Tristata est, in passiuo.* Et eadem de

Aa ; causa

causa obseruo, te quoties voluisti, timuisse, & non quando obiectum vrgebat, quod significant & verba illa. *Cæpit pauere*, q. d. eum internè dedisse causam pauori. Transiens deinde Intellectus ad indaganda obiecta, ait. Video fuisse tormenta, mortem, peccata, & nominatim illud quod in exercuciendo & occidendo Christum committebatur. Hæc enim apprehensa vti certo futura, efficiebant timorem, & imaginata quasi iam præsentia, creabant tædium & melancholiam.

Transcundo deinde ad quærenda subiecta, vel potentias, quibus insunt dicti affectus. Deprehendo, inquit Intellectus, fuisse vtrumq; Apperitum, sensituum & intellectuum; vel voluntatem: quod colligo ex voce Anima, quæ continet duos illos appetitus. Progrediens deinde lōgius, dicit. Duos dictos affectus fuisse in parte sensitua conuincor ex modo illo loquendi, *Caro autem infirma*. quæ verba etiam de se Christum dixisse, docet B. Remigius, & alii. Quod autem fuerint quoq; in volūtate, primum colligo ex illis verbis. *Veruntamen non mea solūm, sed tua fiat*. Secundo, quia duo illi appetitus tam arcto inter se vinculo sunt colligati, vt vno commoto commoueat & alter, nisi impe-

impedimentum aliquod interueniat. Et quoniam ratio nulla se offert, cur Dominus talem communicationem impediat, videtur mihi securè dici posse quod peruenerit quoq; ad voluntatem Intellectus verò profectuens suos discursus redit ad Colloquium cum Christo.

CUM Domine humana voluntas in te considerari possit, quatenus naturaliter operatur, hoc est, nullo antegresso discursu, sed rãtum secundũ primam intellectus apprehensionem, qua subito mouetur in rem cognitam: & rursus cum eadẽ considerate queat, quatenus antegresso prius discursu operatur, Video, has duas commotiones fuisse in voluntate tua utroq; modo iam exposito. Nam cum intellectus tuus apprehenderet mortem, velut naturæ malum, subito voluntas futurã extimuit, & tanquam apprehensione præsens contristauit. Cum enim teste tuo B. Damasceno omnis creatura naturaliter diligat cõseruationem suã, naturaliter quoq; horret eius contrarium, id est, mortem, ut singillatim quoque affirmat B. Cyrillus de te verbo facto carne. *Caro, inquit, factum permittit carni suã, & propria patitur, & ideo tanquam Verus homo mortem in ianuis existentem pertimuit.*

Et quoniam tua voluntas nonnunquam moueri potest ex consideratione Intellectus facta cum principiis humanis, quo casu appellant isti voluntatem inferiorem: alias verò ex consideratione rerum diuinarum cum principiis diuinis, aut humanarum, cum mediis diuinis, quo casu vocant voluntatem superiorem, animaduerto vtraque ratione inueniri in voluntate tua ambos affectus. Etenim in inferiore doleras, mortemq; timebas, ob castigationem incumbentem populo, què amore humano velut populares tuos complectebare, & multo magis propter afflictiones, quas habitura erat Mater tua sanctissima quam eodem amore ardentissimè prosequeris. Video etiam te contristatum in parte superiori propter scelera in tua crucifixione committenda, quatenus iis **D**AVS pater atrocissimè offendebatur. Intellectus dehinc ad animam suam conuersus tale Colloquium instituit.

Quoniam, o anima mea excipere potes, Christum à suæ conceptionis primordiis fuisse in anima beatū, ac proinde ab omni dolore & timore immunem, scire debes, cum beatifico gaudio quod erat in appetitu intellectiuo, potuisse cohærere dolorem
vel

vel mestitiam in appetitu sensitivo. nam cum sint potentia inter se distincta, quæq; potuit propriam suam actionem exercere. Quod autem vterq; actus gaudii & tristitia potuerit quoq; inesse voluntati, credibile facit diversitas obiectorum. Obiectum enim gaudii beatifici erat diuina bonitas, tristitia verò malum proprium naturale, vel secundum alios, spirituale.

RESTAT nunc excutienda magnitudo pauoris & tristitia, dicitque intellectus. Colligo incredibile fuisse vtriusq; magnitudinem. Nam, excepto quod tormenta Christo illata superarint gravitatem omnium tormentorum homini vquam illatorum, eo quod per phantasiam distinctissimè, liquidissimeq; sint apprehensa, hoc exasperarunt magis dolorem in appetitu sensitivo, quo spiritus animales in eo exstiterunt viuaciores, & efficaciores Eodemque gradu, vel etiam maiore dolores affecerunt voluntatem, nam cum lumen Intellectus phantasiae lucem haud secus superet, quam solis splendor radios stellarum, in intimos acerbitatis tormentorum gravitatis peccati, & offensæ diuinæ recessus penetravit, ac, ideo dictos affectus longe vehementius concitare potuit. Atque hic voluntas tale

Colloquium habet cum Intellectu. Non alia equidem de causa passus sum, vel mandavi potius, vt in tam subtilem, tamq; distinctam horum affectuum inuestigationem te immergeres, quam vt hoc vehementius dolore, & toto pectore compati possim. *Is sv* doloribus obruto, non autem vt curiositatem à natura tibi insitam pasceres. Secundo colligo dolorum immensitatem ex verbis ab eo adiectis. *Vsq; ad mortem.* Videtur enim mihi in hunc modum loqui voluisse. Tanto oppressus sum pauore & mœrore, vt non longè absim à morte. Vel, anima mea patitur dolores morientib. non absimiles. Deinde eandem coniicio ex illis verbis. *Et factus in agonia*, id est, in extremo cum morte cōflictu. Quarto ex sudore sanguineo, proculdubio non nisi ex summis intimisq; animi & corporis angustiis profecto: sicut enim moribundi impendēte vice exitu solēt sudare, hoc est humorem inhaerentem sanguini venis incluso profundere foras, sic Christo tātus obrepfit metus mortis, vt cum humore & sanguinē foras propulerit, ac tanta quidē copia, vt imbueret terram, sicut testatur S. Lucas. *Et factus est, inquit, sudor eius, sicut gutta sanguinis decurrentis in terram.* Nec dubito tunc Christum

Luc. 22.

morte

morte occubiturum fuisse, nisi miraculosè
in vita conseruatus fuisset.

POSTREMVM quod diximus expenden-
dum de his affectionibus, est FINIS, ob què
pauorem illum & mœrorem Dominus as-
sumpsit. Vbi intellectus dicit. Primum fi-
nem hunc puto esse, quod voluerit esse par-
tes suæ passionis sacratissimæ, sicut fuit fla-
gellatio, coronatio, irrisio, &c. Secundus e-
rat, vt se hominem vera carne non phan-
tastica, aut imaginaria præditum demon-
straret. nam timuit, tristatus que est alio-
rum hominum instar. Tertius, vt solaretur
nos, si quando terrore concuteremur, vt
notauit S Augustinus. *Nostra, inquiens,*
humana infirmitatis affectus, non conditio-
nis necessitate, sed miserationis voluntate sus-
cepit Dominus: Et si cui ex fidelibus membris
 suis inter humanas tentationes contristari, &
dolere contingeret, non ideo se ab eius gratia
putaret alienum, & non esse ista peccata, sed
humana infirmitatis indicta.

In psal.
87.

PRO complemento huius secundi Pun-
cti superest, vt intellectus discutiatur non-
nulla verba textus, eo quod exacta eorum
notitia iuuare possit ad plenam cognitionem
rerum gestarum. Incipiens ergo à verbo
PAYERE,

PAVERE, dicit. Inuenio ea non significare
quemlibet leuem timorem, sed qui inueni-
tur cum quodam animi stupore, & vocari
potest TERROR, ac vocabulum græcum si-
gnificat metum, cuius magnitudine homo
quasi examinatur, & viribus deficitur. Et
tibi non displicet, addo significatum eum
conuenire cum significato verbi PAVIRE
quod significat, percutere, vt significet pa-
uorem, quo cor commouetur vt palpiteret.
Alterum verbum est TÆDERE, & significat
fastidium, & deiectionem animi, qua ho-
mo obruitur ex nimio cordis dolore. Ter-
tium est MOESTVS ESSE. Mœstitia proprie
est profunda melancholia, qua homo
diuturno mœrore affligitur. Vnde noto, in-
quit Intellectus, illam domini mei tristitia-
am tam intensam fuisse, vt quamuis exiguo
tempore durarit, tamen exæquarit mœro-
rem longissimi temporis.

PVNCTVM III.

Dominus tertio orauit, & qualibet visitans tres discipulos inuenit eos dormientes.

QVONIAM diuisio cuiusq, rei non pa-
rum iuuare solet ad intelligentiam in-
fer

sex capita distinguam; quæ dicturus sum de mysteriis huius ternæ orationis. Primum erit, quæ petitio in ea contineatur. Secundum, à quo fiat Tertium cui fiat. Quartum quo modo. Quintum quo fine. Sextum & ultimum, sitne exaudita, an non.

Incipiendo à primo primæ orationis puncto, quæ fuit. *ABBA pater, si possibile est, transeat à me calix iste.* Ego credo, inquit intellectus, Dominum verè deprecatum mortem, idq; significari voce, *transeat.* Et confirmo ex modo loquēdi alias vsurpato. *Ut transeat ab eo hora,* ubi per synecdochen nomen partis vsurpauit pro toto. *UT HORAM* pro tempore, & pariter continens nominauit pro contento, nempe tempus, & locum penarum & tormentorum, quæ erat tunc passurus Deinde ex aliis illis verbis. *Transeat à me calix iste,* vna cum illis. Si non potest transire calix, donec *BIBAM illum.* quasi diceret Si non potest transire calix iste, nisi bibam illum. Ex quibus omnibus liquet eum loqui de sua persona, & non martyrum postea pro Christo passurorum.

QVOD ad secundum attinet, oratorem video esse IESVM verum hominem & Deum. Hic intellectus ad animam conuersus. *Re-cognosce,* inquit, anima mea humilitatem
tui

In Sym-
bolo.

tui IESV in hac prece, quia eam facit ad patefaciendam suam humanitatem quam minor est Patre, ut dicit B. Athanasius *Minor Patre secundum humanitatem*: atque ad præbendum tibi exemplum, ut in afflictionibus tuis ad orationem confugas.

2. Cor. 1.

Quod ad tertium, video quod eam dirigat ad Patrem, nam dicit, *Abba pater, Pater enim misericordiarum est, & Deus totius consolationis* ut vocat eum Apostolus. Quæ duæ conditiones magnam iniiciunt spem impetrandi.

Luc. 22.

Quarto, video modum orandi externum esse, quod flexis genibus primum deinde pronus in terra orarit. *Positis genibus* habet textus, *procidit in faciem suam* demonstrans hoc gestu, inclinationeque corporis submissionem animi, qua orationem fundebat. Modus internus deinde est, quod fecerit ex intimo corde, ut geminatio illa ostendit. *Abba pater*, Abba enim idioma Syriaco idem est, quod Pater. Eundem affectum clarius declarat pronomine MI, quod adiunxit & Lucas. Itaque dixerit. Pater, Pater mi. Idem convincit denique tertio iterata eadem petitio. Cæterum animaduerto illud quoque, quod affectu non fuerit eoque prouectas, ut præcise & absolute petitionem

illam

illam proponeret, sed semper conditionem adiunxit si ita placeret: vt liquet ex particula conditionali, *Si. si possibile est, transeat.* Et iterum: *Orauit, si fieri posset, transiret.* Et *Si tu, transfer calcem hunc à me.* Ac deniq; *Si non potest hic calix transire.* Idem demonstrant exceptiones in qualibet repetitione factæ. vt *Non mea, sed tua voluntas fiat.* Item. *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Et. *Fiat voluntas tua.* Non ergò absolute petiuit oppetere mortem, sed tantum habuit simplex desiderium, & voluntatem conditionatam.

Quod ad fines Christo in hac oratione propositos attinet, Arbitror primum fuisse, vt demonstraret se veri hominis instar mortem perimescere. Secundum, vt in ærumnis per fugium haberemus ad orationem, sicut paulo ante disertis verbis docuerat. *Exemplum dedi vobis, vt quem admodum ego Ioan. 13. feci, ita & vos faciatis.*

Quod deniq; impetrationem attinet, animaduerto, inquit Intellectus cum nō exauditum in primario suæ petitionis capite, vt non moreretur. Et per modum Colloquii ad Dominum dicit. *Constabat tibi decretam à Patre æterno factum te debere mori, quod non poterat mutari,*
cur

Psal. 21.

cur ergo contrarium petiisti? Etiam si constaret, tamen petiui. nec idē insipienter egi, vti pronunciauit Dauid. *Clamabo per diem, & non exaudies, & nocte, & non ad insipientiam mihi.* Id enim feci ad declarandam meæ carnis infirmitatem, atque hoc impetraui. Nec cogitandum est meam voluntatem fuisse paternæ contrariam, quia ille animæ meæ potentias cohibendas non putauit, quo minus naturales suas exereret actiones, haud secus, quam si purus homo fuisset, sicut tu: & idcirco plus me conformaui cum eius voluntate, immò simulatq; ab angelo indicatum est bibendū calicem, ipse quoque mihi se conformantes libenter amplexæ sunt mortem sicut tunc demonstrauit discipulis dicens, *Surgite, eamus.* id est, obuiam procedamus inimicis. Atque ego ipse, percunctatus eos, quem quærerēt, dixi. *Ego sum.* Et cum cordis gaudio subieci, *Si ergo me queritis, finite hos abire,* meque in eorum manus tradidi. Atq; hoc sufficiat de prima oratione. Transeamus ad alteram.

PATER MI, *si non potest hic calix transire, nisi bibam illum fiat voluntas tua.* In quam sic ratiocinatur Intellectus. Aduertere videor, tam voluntatem Christi, quam partem sensitiuam sensim in sua petitione ter-

giuer-

giuerfari. Cum enim hanc secundam orationem per negationem inchoet *Si non potest hic calix transire*, videntur cœpisse intelligere petitionem fore impossibilem. Vnde voluntas dicit. Propositum facio me nunquam primæ meæ sententiæ constanter inhæsurum, vt primum aduertero non consentire cum opinione superiorum.

TERTIA & vltima oratio fuit, vt dicunt Euangelistæ. *Et orauit tertio eundem sermonem, dicens*. id est, eandem orationem, eandem conditione prolata, qua duæ priores. & quod eo amplius est, eodem tenore animi constantis, sic vt neq; tristitia, neque pavor, licet maximus rationem turbarint, vel effecerint vt orandi formam mutaret.

SUPEREST nunc expendere visitationes, quas Dominus inter orandum, fecit ad discipulos tres. Circa quas Intellectus discutens ait *Video cum, cum in prima inueniret dormientes, illos in commune reprehendisse. Sic non potuisti vna hora vigilare mecum?* ad commonefaciendos forte superiores, vt non abstineant à reprehensione etiam eorum, quos sibi habent carissimos, quando delinquant. Disco quoque ex B. Marco speciatim reprehensum fuisse Petrum his verbis. *Simon dormis? non potuisti*

Una hora vigilare mecum? ad informandos Prælatos maiores vt quando opus est, etiam reprehendant prælatos inferiores. Aduerto præterea, inquit intellectus, correctionem hanc fuisse verè fraternam, suauem, & amoris plenam, nam addidit. *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.* hoc enim in sensu multi sancti hæc verba exponunt. atque si dixisset. Explorata mihi fuit spiritus vestri promptitudo ex promissis paulo ante factis, & quamuis iam inueniam vos dormientes, tamen id non tribuo ignauitæ, sed naturali carnis vestrae imbecillitati. Memoria huc adfert non

Gal. 6. ab simile consilium ab Apostolo Paulo in epistola ad Galatas datum, dum ait *Si quis præoccupatus fuerit in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, corripite eum in spiritu lenitatis, considerans seipsum, ne & tu tentemur.*

De altera visitatione, considero & ammiror, quod scribit S. Mattheus *Et venit iterum, & inuenit eos dormientes, & reliquit illis iterum abire.* Quia in re noto Domini mansuetudinem singularem: nam cum paulo ante eos arguisset, videretq; non profuisse, naturaliter viderur debuisse in eos commoueri, & grauius coarguere, & tamen contrarium facit, ne verbo quidem eos commouens

pellans, contentus pœna verecundię quam ipsi sibi accersierant. nam B. Marcus dicit. *Et ignorabant, quid responderent ei*, nempe egregiè pudefacti. Vnde dicit Voluntas, statuo & ego quoties animaduertero superiorem abstinere à reprehensione meorum lapsum non abuti eius mansuetudine, sed meipsum pudore suffundere: similiter si contingat mihi curam iniungi aliorum, vbi notaro subditum pœnitentiam duci de errore commisso, ne afflictionem addam affecto, rem dissimulabo.

De postrema denique visitatione ita scribit S. Matthæus. *Tunc Venit tertio ad discipulos suos, & dicit illis. Dormite tam & requiescite.* Quę verba, inquit Intellectus, plus admiror, quam superiora. Iam enim Dominus non solum tacet, sed etiam eos inuitat ad quietem, vt exponit S. Augustinus.

RESTAT vt quædam verba textus seruetur. Primum est, *SURREXISSET*, Ex quo colligo, ait Intellectus, Dominum totam orationem perfecisse genibus flexis, maxime si verum sit non aliam sententiam verbis illis, *procidit in faciem suam super terram*, esse subiectam, quam quod in genua prolapsus vultu in terram inclinato

B b 2 oraue-

orauerit, non quod vultu terram attigerit. De quo dicit voluntas. Magno pudore suffundor ad hoc exemplum. nam simulatq; me dolor aliquis renum pupugerit, aut genua oblanguerint stans vel sedens orationem prosequor. ALTERVM verbum consideratione dignum, est pronomen SVVM, quod Euangelistæ semper in hoc facto adiungunt, quando mentionem faciunt discipulorum, vt. *Egressus est cum discipulis suis.* Et rursum. *Secuti sunt eum discipuli sui.* Et illud *Tunc venit tertio ad discipulos suos.* Et deniq; *Et dixit discipulis suis.* Qua forma loquendi declarauit, quanto amore eos complecteretur, conuenienter dicto illi. *Cum dilexisset suos, in finem dilexit eos.* In finem, vel quia dilexit vsque ad mortem, vel quia summo amore.

Iohan. 13.

Luc. 22.

SVB finem orationis tertiæ, teste Luca, apparuit angelus Domino vt eum confortaret. *Apparuit autem illi, inquit, angelus. de celo confortans eum.* In qua verba discurrens Intellectus, ait. Hanc confortationem totam credo extrinsecus factam, vt v. c. varias adduxerit rationes, cur æquo & libenti animo oppetere mortem deberet non autem robur addiderit internæ voluntati. Firmiter enim in animo suo confitoe-

rat pati & mori excluso omni gaudio, excepto solo beatifico. Et ideo hortabantur non vt alacriter, sicut alii martyres, sed vt fortiter omnes cruciatus perferret.

Finis imponitur hoc Colloquio. Optimum Domine tibi gratias referre pro tantis cruciatibus, quos propter me perpeffus es, sed quomodo potero eas exprimere verbis, cum mente earum magnitudinem concipere nequeam? Deceui ergo silere, precando bonitatem tuam, vt me tuarum participem facias pœnarum, quo eas probans rectius comprehendam earum atrocitatem, atq; ita etiam ardentiores gratias agam,

PATER NOSTER.

AVE MARIA.

Bb ; EX-